

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 11/29/2017
Spisová značka: 30 Cdo 5171/2017
ECLI: ECLI:CZ:NS:2017:30.CDO.5171.2017.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Opatrovník
Omezení svéprávnosti (o. z.) [Svéprávnost (o. z.)]
Dotčené předpisy: § 471 odst. 3 obč. zák.
Kategorie rozhodnutí: C

30 Cdo 5171/2017-218

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Vrchy a soudců JUDr. Pavla Pavlíka a Mgr. Víta Bičáka, ve věci **M. O.**, omezené ve svéprávnosti, zastoupené procesním opatrovníkem městem Domažlice, se sídlem v Domažlicích, Náměstí Míru 1, za účasti navrhovatelky J. O., a opatrovníka posuzované města Kdyně, se sídlem v Kdyni, Náměstí 1, o omezení svéprávnosti a o opatrovnictví člověka, vedené u Okresního soudu v Domažlicích pod sp. zn. 13 Nc 411/2016, o dovolání města Kdyně, zastoupeného Mgr. Jiřím Maškem, advokátem se sídlem v Plzni Lochotínská 1108/18, proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 4. července 2017, č. j. 64 Co 189/2017-203, takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 4. července 2017, č. j. 64 Co 189/2017-203, jakož i vyjma výroku I. rozsudek Okresního soudu v Domažlicích ze dne 8. března 2017, č. j. 13 Nc 411/2016-157, **se zrušují** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** Okresnímu soudu v Domažlicích k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Domažlicích (dále již „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 8. března 2017, č. j. 13 Nc 411/2016-157, rozhodl o omezení svéprávnosti M. O. (dále již „posuzovaná“) v rozsahu uvedeném ve výroku I., výrokem II. jmenoval posuzované opatrovníkem město Kdyně, kterému výrokem III. vymezil jeho práva a povinnosti v souvislosti s výkonem funkce opatrovníka, a navazujícími výroky IV. a V. rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Pokud jde o jmenování opatrovníka, soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že posuzovaná dosud spolupracovala s Městským úřadem ve Kdyni, k němuž chová důvěru, přičemž trvalý pobyt má rovněž v obvodu města K., kde si posuzovaná také vyzvedává invalidní důchod. Soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí také vyložil, že bylo-li v řízení poukazováno na aktuální pobyt posuzované v obvodu města D., jedná se o pobyt na ubytovně, který rozhodně nelze považovat za stálý, navíc za situace, kdy posuzovaná od podání návrhu měnila opakovaně místo svého pobytu střídavě v obvodu města K. a D. S ohledem na nestálost faktického pobytu posuzované proto soud prvního stupně nepovažoval současný pobyt posuzované za rozhodující hledisko, a jmenoval opatrovníkem město Kdyně.

K odvolání města Kdyně Krajský soud v Plzni (dále již „odvolací soud“) rozsudkem (ač správně mělo být rozhodnuto ve formě usnesení) potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadeném rozsahu opatrovnictví posuzované a dále rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu České republiky (dále již „Nejvyšší soud“ nebo „dovolací soud“) ze dne 28. února 2017, sp. zn. 30 Cdo 4160/2016, se zaměřil na zjištění bydliště posuzované, přičemž z provedeného dokazování zjistil, že její bydliště je v D. Současně však přihlédl k okolnosti, že posuzovaná „*projevuje svoji důvěru vůči pracovníci Městského úřadu ve Kdyni*“, konkrétně k paní S., která k dotazu odvolacího soudu, „*zda by souhlasila s tím, aby opatrovníkem byla jmenována ona jako fyzická osoba, s tímto...nesouhlasila.*“ Další úvahy a právně kvalifikační závěr odvolací soud v odůvodnění písemného vyhotovení svého rozhodnutí vyložil následovně:

„Podle doslovného výkladu zákona je zřejmé, že pravidlem je jmenování veřejného opatrovníka podle místa bydliště opatrovance. Odvolací soud však vykládá ust. § 471 odst. 3 o. z. v kontextu ostatních ustanovení o svéprávnosti a opatrovnictví člověka. Zásadním kritériem je zde, že opatrovník je jmenován k tomu, aby byl chráněn zájem člověka (srov. např. § 465 odst. 1, § 466 odst. 1 o. z.). Důraz je rovněž kladen na přání, na představy a návrhy samotného opatrovance (srov. např. § 467 odst. 2, § 471 odst. 1 o. z.). Při tomto systematickém výkladu lze uzavřít, že bydliště bylo v § 471 odst. 3 o. z. zakotveno jako kritérium pro určení veřejného opatrovníka proto, aby jím byla jmenována ta obec, k níž má opatrovanec nejbližší, a to nejenom z hlediska vzdálenosti, ale i z hlediska ochrany svých zájmů a důvěry. Účelem ust. § 471 odst. 3 o. z. naopak není, aby určovalo řešení sporu mezi obcemi o příslušnosti při výkonu přenesené působnosti.

Vztaženo k okolnostem posuzovaného případu uvedené znamená, že je nutné dát důraz samotnému vyjádření posuzované osoby. Faktická vzdálenost mezi městy K. a D. nehraje při tomto posuzování zvláštní roli, neboť činí pouhých 11 km, a ze zjištěných skutečností je zřejmé, že posuzovaná do K. často dojíždí. Mezi posuzovanou a pracovníci Městského úřadu ve Kdyni je vytvořen vztah důvěry, který je založen i na zkušenosti, kdy i v minulosti bylo takto posuzované pomáháno.“

Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu podalo město Kdyně (dále již „dovolatel“) včasné dovolání, v němž uplatňuje dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. a předpoklady přípustnosti svého dovolání podle § 237 o. s. ř. vymezuje tím, že při řešení právní otázky jmenování opatrovníka posuzované se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Podle dovolatele odvolací soud nesprávně argumentoval systematickým výkladem, který však není přílehavý ve vztahu k § 471 odst. 3 o. z., neboť toto ustanovení řeší výhradně podmínky pro způsobilost být veřejným opatrovníkem, přičemž postup soudu ve věci jmenování opatrovníka je upraven v § 471 odst. 2 o. z. Z dikce tohoto ustanovení vyplývá, jakým způsobem by měl soud podle zákonodárce postupovat. K přání posuzované k návrhu týkajícímu se osoby opatrovníka soud přihlíží ex lege v „první fázi“, což je jednoznačná návaznost na § 62 o. z. V případě, že nelze jmenovat opatrovníka podle přání opatrovance, pak soud postupuje dále v souladu s dikcí předmětného ustanovení v „druhé fázi“. Není-li to možné, jmenuje soud opatrovníkem jinou osobou, která splňuje podmínky pro to, aby se stala opatrovníkem, nebo veřejného opatrovníka. Současně nelze opominout fakt, že vyjma veřejného opatrovníka (viz § 471 odst. 3 o. z.) je vždy nutný souhlas opatrovníka se jmenováním. Jelikož dovolatel vyslovil nesouhlas být v obecné rovině opatrovníkem posuzované, pak nemůže být jmenován ani s odkazem na tzv. „jinou osobu“.

Současně však dovolatel není způsobilý být veřejným opatrovníkem, neboť posuzovaná nemá bydliště v jeho obvodu. Přípuštění shora vyložené právní argumentace odvolacího soudu by způsobilo v obecné rovině značnou nejistotu v právním řádu, respektive u subjektů práva, neboť v

občanském zákoníku zřejmě a jasně vyslovené kritérium bydliště pro stanovení způsobilosti být veřejným opatrovníkem opatrovance by pak bylo obsolentním. Jestliže neexistuje zákon o veřejném opatrovnictví při současném judikatorním vyloučení kritéria bydliště pro způsobilost být veřejným opatrovníkem, pak je nasnadě vznik právního vakua. V této souvislosti lze pak důvodně předpokládat, že by naopak vzrostlo množství sporů mezi jednotlivými obcemi, neboť tyto by nevěděly, kdo je způsobilým být veřejným opatrovníkem. Současně nelze zastít, že se jedná o agendu obcí, která je finančně, časově a materiálně náročná, což by bylo právě důvodem, který by bezpochyby vedl k nárůstu agendy soudů v otázce jmenování veřejných opatrovníků.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) konstatuje, že dovolání dovolatele je ve smyslu § 237 o. s. ř. přípustné a je i důvodné, jelikož odvolací soud se při řešení právní otázky podmínek veřejného opatrovníka podle § 471 odst. 2 a 3 o. z. odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

Nejvyšší soud ustáleně judikuje, že podle § 471 odst. 3 o. z. způsobilost být veřejným opatrovníkem má obec, kde má opatrovanec bydliště, přičemž podle § 80 odst. 1 věta první o. z. platí, že člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam trvale, s výhradou změny okolností (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2016, sp. zn. 30 Cdo 4910/2015, nebo usnesení téhož soudu ze dne 30. listopadu 2016, sp. zn. 30 Cdo 1050/2016, ze dne 4. ledna 2017, sp. zn. 30 Cdo 3379/2016, ze dne 8. února 2017, sp. zn. 30 Cdo 1392/2016, ze dne 25. července 2017, sp. zn. 30 Cdo 3962/2013 atd.; všechna zde označená rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou veřejnosti přístupná na jeho internetových stránkách <http://nsoud.cz>). Tento dovolacím soudem zaujímaný právní názor sdílí i Ústavní soud České republiky (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. května 2017, sp. zn. II. ÚS 907/17, in <http://nalus.usoud.cz>).

Odvolací soud napadeným usnesením se snaží tuto dovolací praxi překonat za užití stěží akceptovatelné právní argumentace, neboť dikce § 471 odst. 3 o. z. nedává soudu žádnou možnost aplikačního uvážení z pohledu jiné, než v citovaném ustanovení uvedené okolnosti, tj. s ohledem na bydliště opatrovance. **Jiné okolnosti (např. zájem opatrovance, aby takovým veřejným opatrovníkem se stala ta či ona obec atd.) jsou zcela právně irelevantní; v tomto ohledu lze pro stručnost odkázat na přesvědčivou právní argumentaci dovolatele v jeho dovolání.**

Jinými slovy řečeno, při rozhodování o jmenování veřejného opatrovníka je zásadním úkolem soudu zjištění bydliště opatrovance ve smyslu shora již vyloženého a současně toho, zda tato obec je nadána oprávněním tuto funkci vykonávat v rámci přenesené působnosti.

Jelikož odvolací soud se při řešení uvedené právní otázky odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (ale i Ústavního soudu), nezbylo, než přistoupit k vydání kasačního rozhodnutí, když důvody pro případnou změnu dovoláním napadeného rozhodnutí – vzhledem k tomu, že nelze vyloučit, že v mezidobí mohlo dojít ke změně ve skutkových okolnostech případu – shledány nebyly. Nejvyšší soud proto podle § 243e odst. 1 o. s. ř. napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo rozhodnutí odvolacího soudu zrušeno, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud podle § 243e odst. 2 o. s. ř. zrušil též v dotčeném rozsahu i rozhodnutí soudu prvního stupně a v tomto rozsahu (jak se podává z výrokové znělky tohoto usnesení) je vrátil soudu prvnímu stupně k dalšímu řízení.

Odvolací soud (soud prvního stupně) je vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 věta první o. s. ř. ve spojení s § 226 odst. 1 téhož zákona). O náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení soud rozhodne v novém rozhodnutí o věci (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto usnesení **není** přípustný opravný prostředek.

V Brně 29. listopadu 2017

JUDr. Pavel Vrcha
předseda senátu